

Uw gunst, Uw trouw, Uw woord

n.a.v. Psalm 40 : 5, berijmd

Partijrede 31 maart 2007

Van der Vlies

"Alles wat de Heere, onze God, met ons doet, is heerlijkheid, wijsheid en majesteit, ofschoon wij het op het moment zo niet bekijken..." Woorden uit een brief van dr. H.F. Kohlbrügge aan zijn moeder, toen een diepe beproeving hem trof. Hij zal hartelijk hebben ingestemd met Psalm 40, waaraan ik de titel van deze partijrede ontleen. Een psalm die ons bepaalt bij het komende lijden en sterven van de Heere Jezus Christus. Daar staan we naar de orde van het kerkelijke jaar, in de christelijke gemeenten juist ook deze weken bij stil. Koning David mag zijn toevlucht in dagen van strijd en beproeving nemen tot God en Hem om Zijn weldaden en trouw prijzen. Vanuit die geestelijke houding kwam hem zijn zoveelste psalm, deze veertigste, over de lippen en uit het hart. Een getuigenis over "de meerdere Davidszoon", over Zijn vrijwillige overgave, over Zijn offer, over Zijn werk. Hij leert er zich helemaal aan toevertrouwen. Dat loopt uit op verwondering en het roemen van Gods weldaden. Hoe kán het anders! "Uw weldadigheid en Uw trouw verheel ik niet in de grote gemeente."

Er kunnen wel bladzijden van tekortschieten, zonden en schuld te over zijn in ons levensboek, maar toch...! Ondanks dat alles, waarover wij ons te schamen en te verootmoedigen hebben, is het verzwijgen van "Uw gunst, Uw trouw en Uw woord" toch onmogelijk. Eerder zullen de stenen spreken, dan dat wij daarover zwijgen kunnen. Ja, juist dán! De Heere God heeft er recht op, Hij is het eeuwig waard. Koning David ging er zijn volk in voor, eeuwen later trok de door zijn kerk miskende Kohlbrügge zich er geestelijk aan op. De persoonlijke vraag is of wij ook iets kennen van die geestelijke houding, nu de omstandigheden waarin wij politiek, en in zeker opzicht ook als partij verkeren, niet zondermeer gunstig te noemen zijn. Ons past dankbaarheid en waardering voor alles wat we mogen hebben. Tegelijk mogen we onze ogen niet sluiten voor wat er gaande is.

Statutenwijziging

Opnieuw ligt een veelbewogen jaar achter ons. De partij nam in juni vorig jaar een historisch besluit dat naast mannen nu ook vrouwen lid kunnen zijn. Een zorgvuldige voorbereiding van dit besluit ging er aan vooraf. Intensief is er over van gedachten gewisseld. Het was van het begin af aan duidelijk dat niet iedereen zou kunnen instemmen met dit besluit. We mogen er dankbaar voor zijn dat onze partij, die om het zogeheten "vrouwenstandpunt" heel veel te verduren heeft gehad en dat nóg heeft, de discussie die organisatorisch en principiële onontkoombaar was, op een

waardige wijze heeft gevoerd. Overigens wordt nu van de plaatselijke afdelingen verwacht dat deze statutenwijziging correct wordt verwerkt. Een gevoelige kwestie die om wijsheid en doortastendheid vraagt. Het is mijn oprechte wens dat ieder die de staatkundig gereformeerde beginselen van harte steunt, bij de partij betrokken mag worden, zijn en blijven. De ernst van de tijd waarin wij met onze roeping gesteld zijn, vergt eensgezindheid en dus gezamenlijk optrekken onder het gebed of de Heere ons ook in de toekomst zegenen wil.

Vijfentwintigjarig jubileum

Persoonlijk mocht ik een hartverwarmende tijd beleven rondom de herdenking van het feit dat ik vijfentwintig jaren lid mocht zijn van de Tweede Kamer. Dankbaarheid past tegenover Hem Die daartoe de gezondheid en de krachten gaf. Graag wil ik het hoofdbestuur en daarin de hele partij uit de grond van mijn hart bedanken voor de vele verrassingen die men mij in dit verband bereidde. Uiteraard betrek ik daarbij ook graag de fractie, die zich niet onbetuigd liet. Mede namens echtgenote en verdere familie van harte dank. Er zijn vele goede woorden en wensen uitgesproken. Lof werd toegezwaaid. Wat mij betreft: onverwachts en ook onverdiend. Hoe dat zij, overtuigd en met klem wil ik opnieuw wijzen op het begin van Psalm 115: Niet ons, o HEERE, niet ons, maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil!

Kabinetscrisis

Een derde gebeurtenis die de maand juni van 2006 tekende, was de heuse kabinetscrisis met als gevolg vervroegde verkiezingen eind vorig jaar. De neo-liberalen van D66 verlieten namelijk, na een intern zeer onrustige tijd, het kabinet. De aanleiding was gelegen in het fors aangezette en door ons op hoofdlijnen gesteunde beleid van de minister voor Vreemdelingenzaken en integratie, mevrouw Verdonk. Zij bleek als geen ander in staat met enige regelmaat een groot deel van de Kamer tegen zich in het harnas te jagen. Diverse malen overleefde zij een motie van afkeuring. De druppel die uiteindelijk de emmer deed overlopen, was haar overhaast naar buiten gebrachte conclusie dat aan het lid van de Tweede Kamer, mevrouw Ayaan Hirsi Ali, ten onrechte de Nederlandse nationaliteit en het daarbij horende paspoort was verstrekt. Deze collega had onwaarheid gesproken over haar persoonsgegevens, op grond waarvan de conclusie onontkoombaar zou dienen te luiden dat het paspoort nooit als aan haar uitgegeven mocht worden beschouwd. Met als harde consequentie dat zij ten onrechte lid was van ons parlement, dat (terecht natuurlijk) is voorbehouden aan Nederlanders.

Een conclusie, die in binnen- en buitenland veel stof heeft doen opwaaien. Het ging immers om een VVD-kamerlid dat de aandacht op zich had weten te vestigen over de door haar fel afgewezen elementen uit de islam die

zouden rechtvaardigen dat moslim-vrouwen onderdrukt worden. Deze militante opstelling bracht haar wereldwijd veel lof. Daarenboven aarzelde ze niet zich ook pregnant duidelijk uit te laten over de rol van religie in het publieke domein. Ook de SGP moest het daarbij ontgelden. In een rechtstreekse confrontatie tussen haar en mij, via een door NRC-Handelsblad georganiseerde discussie op de Haagse campus van de Universiteit van Leiden, bond zij wel wat in over de SGP, maar hield zij tegelijk de grondtonen van haar kritiek op diverse consequenties van religie in de politiek recht overeind.

Het kabinet Balkenende-II ging zonder D66 verder als het kabinet Balkenende-III. Dat was een minderheidskabinet, dat verkiezingen zou uitschrijven en enkele nog resterende hete hangijzers van de zogeheten hervormingsagenda van Balkenende II door het parlement zou loodsen. Bij dat laatste ging het nog vooral om de wetgeving ten aanzien van de winstbelasting, een in het vooruitzicht gestelde lastenverlichting voor het bedrijfsleven. Eén en ander lukte, omdat voor de aanhangig gemaakte wetsvoorstellen, waaronder ook de begrotingswet voor het jaar 2007, steeds een parlementaire meerderheid bleek. De kleine SGP-fractie speelde daarbij soms een beslissende rol. Dat past ook bij ons keurmerk van degelijkheid en betrouwbaarheid. Voorstellen die dat verdienen, krijgen als altijd onze steun. En kritiek blijft, waar dat nodig is, onzerzijds niet uit.

Verkiezingen

De vervroegde verkiezingen zijn gehouden op 22 november vorig jaar. De uitslag is bekend en ook in de kring van onze partij voldoende beoordeeld. Velen hebben zich opnieuw voor een goede uitslag ingezet. De regionaal georganiseerde campagne-avonden werden zonder uitzondering massaal bezocht betrokken jongeren en ouderen. Dit alles gebeurde in het besef van de afhankelijkheid van Gods zegen. De uitslag was positief, zij het dat de derde zetel, waarop stilletjes was gehoopt, er niet in zat. Het komt er nu op aan "stil te berusten in Zijn beleid", zoals Psalm 131 dat uitdrukt. En ons moedig en sterk te gedragen in de toekomst op weg naar de volgende verkiezingen, zo de Heere wil en wij leven. Om met ons verkiezingsprogramma "naar eer en geweten" voor ogen, een getuigende en constructieve bijdrage te leveren aan de politieke besluitvorming.

Zonder subsidie

Natuurlijk is het wel eens moedbenemend als we na het beruchte vonnis tegen de Staat der Nederlanden met als bevel onze partij geen subsidie meer te geven, omdat we niet zouden voldoen aan het VN-vrouwenverdrag, tot nu toe inderdaad geen subsidie krijgen. We menen daar toch wel recht op te hebben. De statuten zijn vorig jaar gewijzigd. Een stap in de goede richting, aldus het Clara Wichmann proefprocessenfonds, maar nog lang niet genoeg. Het feit dat er geen

vrouwen op onze kandidatenlijsten staan, is hun een doorn in het oog. Ze zullen er ons, zoals het er naar uitziet, mee blijven achtervolgen. Een ingewikkeld kluwen van processen is het gevolg. Ons hoofdbestuur heeft er maar werk mee.

Niet ontmoedigd

Moedbenemend, zéker nu de juridische procedures nog veel tijd nemen ook, maar niet definitief ontmoedigend. Immers, we mogen ons bemoedigd weten door wat de titel van deze rede uitdrukt. Uw gunst, Uw trouw, Uw woord.

De gunst van God, die meer sterkt dan de meest uitgezochte spijs. De trouw van God die onwankelbaar is en blijft tot in eeuwigheid voor hen die Hém oprecht willen dienen. Het woord van God dat de enige waarheid is en spreekt van Hém, de Heere Jezus Christus, Die dé Weg, dé Waarheid en hét Leven is. Het woord ook, dat ons wijst op Zijn rechten en inzettingen, Zijn geboden en beloften, en dat spreekt over de roeping en het ambt van de overheid als Gods dienares. In dat woord komt het helder naar voren dat alle mensen God moeten vrezen, Zijn geboden hebben te gehoorzamen. Dat betaamt ons allen! Het is de diepste drijfveer van de SGP om daarvan met alle ernst die in ons is, te blijven gewagen. Land en volk tot zegen! Wij mogen dat nog altijd doen. Wat een verwaardiging, wat een schone taak en roeping. Zeker, wij volbrengen die opdracht met veel gebrek. Dat zij eerlijk toegegeven. Er is ook wijsheid bij nodig om dit op een wijze te mogen doen die niet onnodig verzet wakker maakt. We moeten ook zo veel mogelijk, als het even kan, vrede houden met alle mensen. Maar dat kan niet altijd, als dat zou betekenen dat we het iedereen naar de zin moeten maken. Dat kan nu eenmaal niet. Het gaat uiteindelijk om de eer van God in het dienen en gehoorzamen van wat Hij billijk van ons vraagt.

Kabinetsformatie

De uitslag van de verkiezingen liet een vlucht van de kiezers uit het midden zien. De SP van Marijnissen won sterk op links, Wilders met zijn Partij voor de Vrijheid, deed het goed op de rechterflank van het politieke spectrum. Overigens mocht ook de ChristenUnie winnen en het zetelaantal verdubbeld zien. Daarmee mag deze partij, waarmee wij al jaren samenwerken, van harte worden gefeliciteerd. Het voert nu te ver om nauwkeurig na te gaan hoe de kabinetsonderhandelingen zich hebben voltrokken. We kennen allen het resultaat. Kort gezegd: met de SP zat het er niet in, GroenLinks had geen trek. Bleef over een combinatie van CDA, PvdA (door de uitslag tot elkaar veroordeeld) met de ChristenUnie. Een combinatie goed voor 80 zetels, een meerderheid dus.

Voor het eerst in de parlementaire geschiedenis van ons land, maakt de ChristenUnie deel uit van een coalitie. Dat is een opmerkelijk en tot voor kort voor welhaast onmogelijk gehouden feit. Dat in een tijd waarin religie toch naar de achterbank van de samenleving leek te zijn verwezen, nu

onmiskenaar een christelijk accent van de nieuwe kabinetsploeg af straalt.

We beleefden een tijd waarin de individualisering de trend zette, een individualistische inslag zich versterkte, de ontkerkelijking diepe sporen trok en de marginalisering van het christelijke geluid in de samenleving onder ogen moest worden gezien. Was een honderd jaar geleden onze natie nog doordrenkt van het christelijke gedachtegoed, nu zijn we één van de meest gesecculariseerde landen ter wereld. En nu dit! De vraag dringt zich op of we, dit alles overziende, te maken hebben met een blijvende trendbreuk of met een voorbijgaande oplossing die werd geboren uit verlegenheid over het feit dat andere mogelijkheden niet voorhanden waren. De heren Balkenende, Bos en Rouvoet hebben om het hardst betuigd dat hun coalitie méér is dan een verstandshuwelijk tussen hun partijen. Het tegendeel was het geval: de vonk was overgesprongen. Ze wilden echt met elkaar, met als grote doel Nederland veiliger, schoner en duurzamer te maken. Hoe dit zij, er liggen kansen voor de komende vier jaren. Wie zou niet vurig wensen dat deze in positieve zin kunnen worden benut? Dat zal echter lang niet allemaal vanzelfsprekend zijn en gemakkelijk gaan. De ongemeen fel oplaaiende reacties op het regeerakkoord wijzen daar op.

Fel verzet

Wanneer we die felle reacties willen peilen, komen we terecht bij het uitdrukkelijke streven van radicaal-liberale, anti-religieuze en dus ook anti-christelijke stromingen in de politiek om religie terug te dringen tot de privé-sfeer. Een streven dat haaks staat op het klassieke liberalisme. Men voelde zich gelukkig bij de gedachte dat "de geest van de jaren zestig" (van de vorige eeuw) Nederland zou hebben bevrijd van het juk van de kerk, die de samenleving een intolerante moraal oplegde. Een humaan respect voor de mens om zijn levenssfeer naar eigen geweten zoveel mogelijk zelf te bepalen, was toch dé publieke moraal geworden? Orthodoxe christenen moeten eindelijk maar eens leren verwerken dat ze hun grip op de samenleving zijn kwijtgeraakt. Ze dienen zich daar ook bij neer te leggen. Ze moeten eindelijk eens een toontje lager zingen. Het schema van deze "verlichte moderniteit" moet als definitief doorgebroken worden beschouwd en dat moet koste wat kost zo blijven. Men laat zich deze "verworvenheid" niet meer afpakken.

De vermoorde politicus Fortuyn zei het indertijd zo: "Alleen een godsdienst die 'door de Verlichting heen' is gegaan, kan deel hebben aan de moderniteit". Bij het geliberaliseerde christendom vond hij dat wel het geval, bij de islam niet. Ook de orthodox-christelijke stromingen vallen in deze gedachtegang onder dat laatste oordeel. Oud-collega Hirsi Ali ging nog een stap verder. Zij suggereerde een absolute tegenstelling tussen zo ongeveer alle religie enerzijds en de gesecculariseerde moderniteit anderzijds. Dit zijn twee signalen van een verbeterde gevoerde strijd om 'de

scheiding van kerk en staat', 'secularisering', 'gelijkheid van seksuele geaardheden' en andere neoliberale dogma's. Zo werd 'de scheiding van kerk en staat' een soort toverformule om andersdenkenden monddood te verklaren, als zou alle vorm en uiting van religie (zelfs grondwettelijk!) naar de privé-sfeer zijn verbannen. Er zou zo een dusdanig taboe op religie in de publieke sfeer rusten, dat zelfs ook alle godsdienstig gemotiveerde bijdragen aan het publieke debat op voorhand ongeldig worden verklaard.

Deze redenering treft ons staatkundig gereformeerde politieke optreden in het hart. Ze moet als onwerkelijk, onhistorisch en onheus worden afgewezen,. Het kan absoluut niet zo zijn, dat wij onze godsdienstige levensovertuiging thuis laten als we op weg gaan naar het politieke debat en breder, als wij beantwoorden aan onze roeping in de samenleving, waar en hoe dan ook. Trouwens, dat doen liberalen, socialisten en anderen toch ook niet met hun levensbeschouwing?

Is deze door ons dus gewraakte opvatting toch niet over haar hoogtepunt heen? Religie is toch weer 'in'? Enkele recente rapporten, van het Sociaal Cultureel Planbureau en van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, maken dat duidelijk. Op zichzelf is deze deels aangetoonde en deels veronderstelde tendens de moeite waard. Het is altijd winst als mensen zich weer meer gaan afvragen wat hun diepste drijfveren zijn en zich daarmee bezig houden en tot de erkenning komen dat de maat der dingen niet in henzelf, maar buiten hen ligt. Hernieuwde aandacht voor godsdienst en religie betekent echter nog geen Reveil in de ware zin van het woord. Dan immers, zou het besef leven en groeien dat geborgenheid, heil en geluk alleen in te wachten zijn van Hém Die er toe opwekt: "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde! Want Ik ben God, en niemand meer." (Jes.45:22) Zo, en zo alleen, wordt religie "religie van het Kruis". Díe alléén is heilzaam, zij brengt tot de verwondering: "Uw gunst, Uw trouw, Uw woord!"

Religie terug?

Tegenwoordig identificeren veel mensen zich niet meer met een religieuze traditie, weten zich niet langer alleen thuis bij eigen kerk en cultuur, maar mengen elementen uit verschillende tradities die passen bij hun eigen, individuele levensstijl. Dit leidt tot een fundamentele omslag. Het is niet meer de kerk die mij leert en zegt wie ik ben en wat ik moet geloven en doen. Ik ben het zelf die wel bepalen zal wat de kerk nog voor mij kan betekenen en moet doen. Niet een kerk of religie waarin de 'bediening der verzoening' centraal staat, maar een netwerk voor contact en inspiratie. Niet langer een gemeenschappelijk beleden waarheid en een daaruit voortvloeiend moreel besef, maar een moraalopvatting door strikt individuele keuze en morele intuïtie. Van overheidswege werken aan het besef bij burgers van waarden en normen is dan betutteling, tegeltjeswijsheid en dergelijke schimpscheuten meer. En bleef het nu nog bij schimpscheuten, ze zouden zijn ter weerstaan. Het gaat dieper, men

wenst geen afscheid te nemen van de bevochten moderniteit. En toch zou, wat onze cultuur betreft, dit afscheid nog slechts een kwestie zijn van tijd. (Aldus de jubileumbundel van de CSFR "Strijdbaar of lijdzaam" over de positie van christenen in het publieke domein, waaraan ik één en ander met erkentelijkheid ontleen.)

De moderne mens heeft zijn eigen graf gegraven. Stelselmatig is gewerkt aan eigen innerlijke leegte. Dat vacuüm zoekt vulling. De fundamentalistische islam kan zich sterker maken in onze Westerse samenleving naarmate die zelf leger is aan fundamenteel gedachtegoed. De snelle groei van immigratie uit niet-westerse landen heeft Nederland en het seculiere volksdeel er van in het bijzonder, overvallen en in verwarring gebracht. Dat is in het bijzonder af te lezen van de richtingenstrijd binnen het liberalisme. Bijvoorbeeld de VVD lijkt verscheurd te zijn over de vraag: Wat is liberalisme? Is dat een radicaal, religievijandig liberalisme of een open, tolerant liberalisme dat onder ogen ziet dat de voorgestane individuele keuzevrijheid inhoudt dat ook gekozen kan worden voor ónliberale beginselen. Tolerantie bestaat nu eenmaal in het toestaan van meningen die men zelf hartgrondig verwerpt. Zonder de hoop en het perspectief dat het ooit ánders wordt. Nu het regeerakkoord en de presentatie en sfeer er omheen suggereren dat het onverwachts en ongedacht toch anders wordt of kan worden, lopen liberalen en neo-liberalen eensgezind te hoop.

Regeerakkoord

Terug naar het regeerakkoord. De inkt er van was nog niet droog, of het tumult brak los. Welke poets heeft Rouvoet met zijn gewonnen onderhandelingsresultaat, ons nu gebakken? Het kan toch niet zo zijn dat de klok tientallen jaren wordt terug gedraaid? Men doelde op de passages in het akkoord over bijvoorbeeld de ambtenaar van de burgerlijke stand die een gewetensbezwaar heeft tegen medewerking aan het sluiten van een huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht, over bijvoorbeeld de alinea's over de medisch-ethische dilemma's. Na zware maatschappelijke en politieke strijd verworven rechten op een abortus voor de ongewenst zwangere vrouw of op euthanasie als er ondraaglijk wordt geleden of dat men zich in een uitzichtloze situatie bevindt, kunnen echt niet meer worden terug gedraaid. Dat laten we niet gebeuren! Iemand als de heer Pechtold van D66 drukte het heel indringend uit. Als ik op mijn uiterste kom te liggen, wil ik noch de kerk noch de staat aan mijn bed (hij bedoelde om te zeggen wat ik in mijn omstandigheden nu wel of niet mag), maar dan wil ik in absolute vrijheid eventueel samen met mijn geliefden kunnen beslissen of, hoe en wanneer ik er een einde aan wil. Dat maakt de wet mij nu mogelijk, dat moet onverkort zo blijven. Over het te overwegen alternatief van adoptie voor een abortus provocatus, zijn veel artsen al snel terughoudend, zo niet afwijzend. Past toch niet meer in deze mondige tijd! Over de "trouwambtenaar" stonden de media bol van de opwinding. Bij het COC, de toonaangevende homobewegingen,

bij linkse fracties in diverse gemeenteraden, bij burgemeester Cohen van Amsterdam die nu een opvatting vertolkte die haaks staat op wat hij indertijd als staatssecretaris bij de verdediging van de betreffende wet in het parlement beloofde. Verbazingwekkend, aangrijpend en verdrietig tegelijk.

Uitholling van binnen uit

Maar nog meer dan de aanvallen van buiten, zijn de optredens van binnen de coalitie die het regeerakkoord relativeren of ondermijnen, ons opmerken waard. Zij geven ons verontrusting in over wat het regeerakkoord nu wel beoogt of juist niet. Zéker de CU benadrukt dat er het één en ander ten goede verandert, terwijl uit de hoek van de PvdA op een gedreven wijze wordt gesteld dat er nauwelijks iets wijzigt ten opzichte van de huidige praktijk. De heer Bos (vice-premier) begon er al mee op het partijcongres van zijn partij, de PvdA, die zich moest uitspreken over het bereikte akkoord. Niks wettelijke bescherming voor gewetensbezwaarde ambtenaren van de burgerlijke stand, integendeel, hij riep raadsleden op zich er voor in te zetten dat in hun gemeente geen nieuwe "trouwambtenaren" met een gewetensbezwaar worden aangesteld. En staatssecretaris mevrouw Bussemaker is openlijk en uitdagend in de media bezig die de betekenis van de paragraaf over medisch-ethische thema's uit het akkoord te minimaliseren. Het gaat dan vooral om abortus en euthanasie. Aan rechten er op wordt absoluut niet getornd. Dat is haar uitdrukkelijke stelling. En de wettelijke termijn van vijf wachtdagen, kan in het geval van de zogeheten overtijdbehandeling met de daarvoor beoogde flexibele wachttijd ook wel vijf minuten lang zijn.

Wij hebben dat alles verbouwereerd aangehoord. Als het inderdaad hierbij zou blijven zijn genoemde passages uit het regeerakkoord niet meer dan een lege huls. Wij protesteren hier tegen. Daar zal stelling tegen moeten worden genomen, door óns, maar ook vooral door de ChristenUnie. Trouwens, als dit de trend wordt van omgaan met en interpreteren van het regeerakkoord, wordt het een grote teleurstelling. Ik wil de CU ertoe oproepen: laat het zo ver niet komen. Een door ons ingediende motie in het debat over de regeringsverklaring, waarmee we probeerden helderheid te verkrijgen over de interpretatie van de passage in het regeerakkoord over de huidige en toekomstige "trouwambtenaar" met een gewetensbezwaar tegen het "homohuwelijk", kreeg geen steun van andere fracties, zelfs niet van het CDA en de CU. Wij hebben dat uiteraard als zeer verdrietig ervaren. Het is niet te hopen dat deze gang van zaken maatgevend wordt voor vergelijkbare kwesties in de nabije toekomst. Het lijkt erop dat de PvdA zich er voor beijvert om de christelijk-ethische punten te minimaliseren en dat is kwalijk. Als dát de vonk is die is overgesprongen in "Beetsterzwaag", dan zeker koud vuur!

Gebed nodig

Het regeerakkoord onderscheidt zich in sommige opzichten positief van eerdere. Grote aandacht voor jeugd en gezin, voor het feit dat we gemeenschappelijke verantwoordelijkheden dragen en er met elkaar uit moeten zien te komen, voor diverse ethische kwesties op een wijze die ons aanstaat. We hebben daar dankbaarheid over uitgesproken. Dan letten we vooral op wat er in staat en wat we in het verleden node misten. Gelegd naast ons verkiezingsprogramma, blijft er nog heel veel te wensen en op grond van ons beginsel en onze visie dat de overheid als Gods dienaars heeft op te treden, ook veel te eisen. Ook voor de ChristenUnie zal dat zo zijn. Het is uiteindelijk eindresultaat van een intensief onderhandelingstraject. Onderhandelen, een kwestie van geven en nemen om er zo goed en herkenbaar mogelijk uit te komen. Voor dat proces heb je in de politiek begrip. Je ontkomt er niet aan compromissen te sluiten, concessies te doen om met de andere partijen tot overeenstemming te komen. Maar het zou toch ten diepste moeten gaan om een trendbreuk met het verleden, voor zover het betreft zaken die we met overtuiging vanuit onze diepste motieven in de achterliggende jaren hebben gemeend te moeten bestrijden. Zo bezien, lijken de lijnen toch te veel ongewijzigd vanuit de kabinetten Balkenende II en III naar zijn vierde kabinet te zijn doorgetrokken. Ik zeg niet dat het dus allemaal niets voorstelt, wel moeten juist wij er de vinger bij blijven leggen dat het helaas nog veel te weinig is. Daar komt nog bij dat papier geduldig is, maar dat het nu aankomt op de verwerkelijking van één en ander. De daad bij het woord. De verwachtingen moeten nu nog wel worden waargemaakt. Bidt en werkt! Dat geldt ons allen, ieder op eigen plaats en in eigen verantwoordelijkheid.

Functie van waakhond

Betekent dit nu onvoorwaardelijke steun? Na de 'paarse' kabinetten waren die van Balkenende een verademing. Zo hebben we dat indertijd ervaren. Het hoeft geen betoog dat we in dit licht juist ook déze coalitie verwelkomen. Het was ook de coalitie die wij direct na de verkiezingen als meest haalbare en werkbare aan Hare Majesteit hebben aanbevolen. Dat verplicht tot zorgvuldigheid! Het zou nu ook een onchristelijke houding betekenen als we alles wat denkbaar is – en er is inderdaad het één en ander denkbaar! – van meet af in het werk zouden stellen om het kabinet en daarin vooral de ChristenUnie het leven zuur te maken. Gesteld dat de meest goede voornemens leven, dan nog zijn die niet per omgaande gerealiseerd. Er is tijd voor nodig. Maar het moet er dan wel een keer van komen. Men zal het van ons begrijpen als we daaraan wel steeds blijven herinneren. Dat gaat om de goede dingen, bij die minder zijn moeten we kritisch zijn en blijven. Dat kan toch niet anders? Wie anders dan wij, de enige christelijke partij buiten de coalitie, moeten de wacht betrekken bij de agenda van de met de Bijbelse waarden en normen in verband te brengen punten in de politieke arena. Zo zijn we inderdaad een waakhond voor de ChristenUnie en het CDA, zoals de VVD dit is voor het CDA en SP resp. GroenLinks het zijn voor de PvdA. Maar dat niet alleen, eigenlijk

moeten we een stap verder gaan. Het is onze roeping land en volk, dus parlement en regering, op te roepen tot een beleid dat in harmonie is met wat God ons in Zijn Woord en Wet als zegenrijk voorhoudt. Een waakhond is trouw aan zijn baas en slaat daarom bij onraad aan. Met dit altijd ook wel weer ergens mankgaande beeld voor ogen: de SGP waakhond voor het hele land, voor overheid en onderdaan. Soms moet dat helaas een kwestie zijn van doorbijten. Maar alleen om onraad af te wenden. "Onraad" door ontwikkelingen in het overheidsbeleid, door elementen in wetten en regels die ons in gevaar brengen of doen blijven dat we de gunst van God gaan ontberen, waardoor Zijn trouw over ons land en volk scherp wordt beproefd, waarmee Zijn woord wordt genegeerd. Dat zou ver af doen blijven van de jubel van het geloof, bijvoorbeeld in Psalm 40: Uw gunst, Uw trouw, Uw woord!

Samen.....

De eerdere kabinetten onder leiding van de heer Balkenende lagen onder vuur over de band die zij onderhielden met de samenleving. Het zou te veel zijn gegaan langs de lijn van 'zonder u, over u'. Te weinig maatwerk, te weinig de menselijke maat. Het is daarom verstandig dat dit kabinet inzet op samenspraak met de samenleving. Samen werken, samen leven; het motto van het regeerakkoord. Maar dit "polderen" mag geen excuus worden voor een tekort aan daadkracht, visie en tempo. In overleg met geledingen uit de samenleving worden in het eerstkomende paar maanden de plannen verder ontwikkeld en daarna ontvouwd. Deze aanpak hoeft de verantwoordelijkheid van onze regering om leiding te geven aan ons land, niet in de weg te staan. Als correctie op een in individualisering veel te ver doorgeschoten samenleving, kan een hernieuwd besef van gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid gemeenschapszin en draagvlak voor beleid doen opbloeien. Iemand zei heel treffend, dat aan het samen werken en samen leven, het samen bidden zou moeten worden toegevoegd. Gebed als uiting en vrucht van een doorleefde afhankelijkheid en geestelijke houding. Die notie is wezenlijk en dus onmisbaar!

Hoe verder met Europa?

Het valt op dat het regeerakkoord van de nieuwe coalitie een zwaar accent zet bij het feit dat we onderdeel uitmaken van de Europese Unie. We zouden ons dat, zo is de mening, veel meer en beter moeten realiseren. Voor onze welvaart zijn we daarvan ook in hoge mate afhankelijk. Heel veel van onze nationale wetgeving wordt bepaald door Brussel en in Straatsburg. Dat valt inderdaad allemaal niet te ontkennen. Wij zien ook wel dat er een oplossing moet komen voor de situatie die is ontstaan nadat de "Europese grondwet" in ons land en Frankrijk werd afgewezen. De Europese Unie is onlangs sterk uitgebreid en vooralsnog lopen de directe belangen van de lidstaten behoorlijk uiteen. Andere kandidaten staan op de stoep om toegelaten te worden, waaronder Turkije, een land dat bijvoorbeeld de mensenrechten nog lang niet op orde heeft.

Christenen worden er nog altijd achtergesteld. Wat zijn trouwens de buitengrenzen van het Europa dat men voor ogen heeft? Moet daarover niet eens een fundamentele discussie worden gevoerd? Hoe deze discussie ook wordt beslecht, men moet minder ambities hebben die uiteindelijk eindigen in één Verenigd Europa. Men moet ook de grondslag van onze Europese beschaving erkennen in de joods-christelijke traditie. Onbegrijpelijk, dat men daar zo afwijzend tegenover staat.

Wij kiezen voor de toekomst van Europa voor het model van samenwerken van soevereine staten. Uiteraard is samenwerking nuttig en onontkoombaar op diverse beleidsterreinen. Ik denk aan het thema veiligheid, mede in het licht van het internationaal vertakte terrorisme, ik denk aan de immigratieproblematiek (het vreemdelingen en vluchtelingenvraagstuk), aan inburgering en integratie. Ik denk aan het terrein van het milieubeleid, de verontreiniging van lucht en water. Aan het dilemma van de klimaatverandering. We leven niet op een eiland, zonder verbinding van welke aard ook met onze omgeving. Ik denk niet in de laatste plaats ook aan het gemeenschappelijk gevoerde landbouwbeleid. Landbouw en visserij staan voor indringende hervormingen, die in Brussel worden bedacht en gevraagd. Niet alleen 'Brussel' moet beseffen wat dit op bedrijfsniveau en in de daarbij betrokken gezinnen allemaal teweeg brengt, ook onze eigen overheid moet zorgen voor geleidelijkheid en fatsoenlijke overgangstermijnen. Waar nodig moet er geld beschikbaar zijn om een koude sanering te voorkomen en de nodige omschakelingen te ondersteunen. Alle inspanningen moeten er op zijn gericht dat landbouw en visserij op een renderende en duurzame wijze verder kunnen voortbestaan. De vanzelfsprekendheid dat dit kan, zijn we al lang voorbij. Voor de kwaliteit van het platteland en van karakteristieke gemeenschappen rond de visserijhavens luistert onze aanpak nauw.

Jeugd en gezin

Wij steunen de hernieuwde aandacht voor jeugd en gezin. Dit thema krijgt een extra accent in de minister voor Jeugd en Gezin. Het is ook een thema waarbij de kleine christelijke partijen het verschil in de politiek kunnen maken.

Deze aandacht sluit naadloos aan op de eerste prioriteit uit onze eigen verkiezingscampagne. Wij hebben gedurig op het aambeeld geslagen van opnieuw te investeren in de opvoeding van onze kinderen en in de begeleiding van onze jeugd. Te veel jongeren groeien in een mankerende omgeving op, krijgen vroeger of later te maken met de hulpverlening, geven zich over aan overmatig alcoholgebruik, verlaten vroegtijdig hun school of opleiding en raken van lieverlede aan lager wal of vallen in verkeerde handen. Gelukkig gaat het de meeste jongeren al met al naar menselijke maatstaven gerekend wel goed, maar voor een te groot en groeiend deel geldt dat niet. Veel werk aan de winkel dus. We hebben het dan allereerst over de voorname taak van de ouders, over het onderwijs,

over het verenigingsleven dat zich vooral op jongeren richt, over de moderne media en het zogeheten uitgaansleven. Veel activiteiten op dit nieuwe beleidsterrein richten zich op de combinatie van betaalde arbeid en zorg in gezin of familie, op het afhouden van verslavingen, op moreel en zedelijk gedrag en uiteindelijk op de discussie over waarden en normen. Qua aandachtsvelden moet de invulling van het ministerschap voor de heer Rouvoet een kolfje naar zijn hand zijn. Tegelijk moet worden onderkend dat hij ook zal stuiten op gevoeligheden en weerbarstige praktijken, diep ingeslepen gewoontes en dergelijke. Wij ervaren alles bijeen een bijzondere betrokkenheid bij dit beleidsterrein.

Islamisering en de stijl van Wilders

Die betrokkenheid is er ook bij een thema als de oprukkende islamisering van onze samenleving. Daarom volgen wij de toelating van vreemdelingen tot ons land zeer kritisch. Gastvrijheid voor hen die om reden van lijf of goed moesten vluchten uit hun land is één, het eigenlijke vluchtmotief is in de praktijk nog vaak twee. Terughoudendheid is geboden. Dat heeft de praktijk van de laatste decennia wel bewezen. Er zijn nu zo veel allochtonen in ons land, dat we er ons in onze programma's van inburgering en integratie aan dreigen te vertellen. Er zijn veel onderhuidse spanningen in de van kleur verschoten wijken. Het onderwijs staat voor een extreme inspanning om alle onderwijsachterstanden weg te werken. De zorgsector heeft er ook een groot probleem door. Botsing van godsdiensten en culturen zeggen we dan. Een probleem te signaleren is het eerste, het op te lossen het volgende. Dat laatste is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Als dan ook nog blijkt dat de allochtone groepen oververtegenwoordigd zijn in kleinere en grotere criminaliteit, in vormen van vandalisme en zo voort, is de volksopinie al gauw dat allochtonen maar eens een toontje lager moeten zingen en zo niet, het land dan maar moeten verlaten, daarin geholpen door de straffe hand van politie en justitie.

De heer Wilders, fractievoorzitter van de Partij voor de Vrijheid, speelt hier op in, ongenueanceerd en fel als hij is. De superlatieven zijn in zijn betogen dan niet van de lucht. Schandalig dit, knettergek dát. Dat is onze stijl niet. Wilders heeft op dit thema helemaal geen monopolie, ook wij hebben – in het licht van artikel 36 NGB - principiële bezwaren, en moeten dus soms scherp zijn. Dat kan echter niet betekenen dat wij onze, de jaren door gewaardeerde stijl van waardigheid en inhoud (een stijl ontdaan van demagogie) mogen verruwen. We leven bovendien (en gelukkig!) in een rechtsstaat, waarin je wel van alles kunt roepen en daarmee de suggestie aan de bevolking voorhouden dat iets moet en kan, terwijl nationale wetten zich daartegen gewoon verzetten en dus eerst zouden moeten zijn gewijzigd. Ook lopen diverse door hem gedane voorstellen, waarmee hij bij het gewone volk op straat goede sier zou maken, vast op internationale verdragen waaraan we gebonden zijn. Wensen in bepaalde gevallen: prima. Maar niet doen alsof dat even te

regelen zou zijn. Dan houd je willens en wetens burgers voor de gek en wordt onrust en onbehagen gezaaid. Daar doet de SGP niet aan mee. Maar we hopen wel een open oog te hebben voor wat er in onze veelkleurige samenleving zoal wringt, die kwesties eerlijk te benoemen en oplossingen aan te dragen. De islam kent geradicaliseerde stromingen, die zich wereldwijd gewelddadig manifesteren, en zich beroepen op de Koran. Dat is een duidelijke schaduwkant van de islam. Daar mogen we onze ogen niet voor sluiten. Dat dwingt tot daadkracht, indringende dialoog en krachtige handhaving van onze rechtsorde. Recht toe, recht aan. Onverbloemd, ook waar het gevoelige kwesties betreft. De islamisering van onze samenleving is er zo één, zeker voor enkele grotere steden en stedelijke regio's. Ook leggen we bij herhaling de vinger bij vervolging van christenen in islamitische staten. Over het naleven van fundamentele mensenrechten gesproken!

Israël en het Midden-Oosten

De spanningen tussen bepaalde allochtone groepen en onze democratische rechtsorde, hangen in zeker opzicht samen met de agressieve en expansieve wijze waarop enkele islamitische landen zich in hun regio en op het internationale platform doen gelden. Irak en Iran, om er maar twee te noemen. Geldstromen vanuit deze regio naar moskeeën en scholen hier om haatzaaiende boodschappen te verspreiden, rekrutering voor de jihad, het ongrijpbare fanatisme achter de zelfmoordaanslagen. En zo meer. Israël zit aanhoudend er door in de klem. Het haast onoplosbare conflict in het Midden-Oosten houdt de internationale gemeenschap al tientallen jaren in zijn greep. Wij zullen er onze regering aan houden een goede vriend te blijven van dit beproefde land dat wordt bevolkt door (nazaten van) 'de beminden om der vaderen wil'. De Palestijnen lijken op de gunst van velen ter wereld te kunnen rekenen. Maar Israël dan? Zal er ooit vrede komen in deze regio? Het zal kunnen samenhangen met de eindtijd. Nabij Jeruzalem stond het kruis. Jeruzalem, die lastige steen in de wereldgeschiedenis. Wij blijven bij ons pleidooi om onze ambassade in Tel Aviv naar de hoofdstad Jeruzalem te verplaatsen. Jeruzalem, toch maar in de gaten houden.

Moderne media

Bij dat 'in de gaten houden' zijn de moderne media onmisbaar. Kranten, tijdschriften en tegenwoordig met voorbij zien van radio en televisie internet, breedband en satellietverbindingen. Deze mogelijkheden leveren een heuse informatie-explosie op. Een ongekend snelle en brede informatiestroom. Een aanbod van rijp en rauw. Van goed en verantwoord, tot kwaad en pervers. Het positieve gebruik legaliseert niet de negatieve kanten en mogelijkheden. Daarom is gewetensvorming onder de gebruikersgroepen en dus de jongeren via gezin, kerk en school van levensbelang. Daar ligt een grote taak en verantwoordelijkheid. De overheid heeft hier wat ons betreft een stimulerende rol. Bovendien is de

overheid geroepen om "vunzigheid" en dergelijke te weren. Het stelt van de huidige coalitie teleur dat men daar toch met een grote boog omheen lijkt te willen.

De SGP werkt in een publieke ruimte, waar de media niet meer weg te denken zijn en uiteindelijk grote invloed uitoefenen op de beraadslagingen. We kunnen ons niet aan deze werkelijkheid onttrekken. Terughoudendheid was er en blijft er. Zij leidde in het verleden vaak, zo niet stelselmatig tot distantie. Dat is in de praktijk van het politieke leven niet meer werkbaar gebleken. Het is niet langer geloofwaardig de media, zoals die trouwens steeds meer geïntegreerd op ons afkomen, te blijven mijden. Het blijft daarbij wel aankomen op selectief gebruik, participatie in een verantwoorde omgeving en een helder en principiële geluid. Ik dank de partij namens alle vertegenwoordigers in raden, staten en parlement voor vertrouwen dat wordt gegeven om naar vermogen binnen de lijnen van onze identiteit op te treden, als dat nodig is ook via de media.

Werk aan de winkel

Er is voor onze partij weer veel werk aan de winkel. We moeten roeien met de riemen die wij hebben. En daarvoor krijgen we gelukkig ook nog steeds de gelegenheid. Er geschiedt niets bij geval. In alles is de wijze raad des Heeren. Wij mogen en moeten stil berusten in Zijn beleid. Maar laten we dan actief zijn met ledenwerving, met het binden van jongeren aan onze partij, met de doordenking van onze beginselen, van onze geschiedenis en met het steeds weer opnieuw vinden van onze houding in de politiek. Met zorgvuldigheid en waardigheid. Laten we daarbij de hele breedte van de partij in beeld houden, zoals dat gelukkig ook altijd in onze gelukkig bewust interkerkelijke partij is gesteld. Leden uit allerlei kerken en verbanden, jongeren en ouderen. Het gaat om instemming met grondslag en doel van onze partij, met onze statuten dus. Andere overwegingen zijn altijd riskant gebleken. We hebben elkaar hard nodig. Het gaat om de toekomst van onze partij, menselijkerwijze gesproken dan. Onder beding en gunst van de zegen van de Heere.

Geduld én uitzicht

Dr. Ph.J. Hoedemaker leefde op de grens van de negentiende en twintigste eeuw, dus voorafgaande aan de radicale secularisatie die ons land in vooral de tweede helft van de vorige eeuw trof. Hij stelde in zijn tijd de volgende indringende vraag: Geloof u dat God Nederland weer een christenland, de Nederlandse overheid een christelijke overheid en de Nederlandse kerk een welingerichte kerk kan maken? Laat me het anders zeggen (aldus dr.H.): gelooft u dat Hij het op Zijn eigen tijd en langs Zijn eigen weg doen zal? Neen, ook deze vraag is nog niet helemaal ter zake: wenst u dat Hij dit doet? Zoudt u het een zegen achten als Hij het deed? Bent u overtuigd dat wij verloren zijn als Hij het niet doet?

Welke rechtgeaarde SGP-er voelt zich door deze vragen niet aangesproken? Intussen mogen deze vragen inderdaad onderwerp van gebed zijn, maar de werkelijkheid van de dag van vandaag in de politiek en breder onze samenleving, staat mijlen ver af van dit wezenlijke herstel. Uitzicht en tegelijk geduld zijn nodig. Zijn dat niet twee wezenlijke noties van het bijbels doorleefde vreemdelingschap? Inderdaad, als puntje bij paaltje komt, vreemd zijn aan de denkschema's van deze wereld. Zeker, een strijdbaar getuigenis tegen de nog aanwassende vloedgolf van de beoogde privatisering van het geloof. Maar ook lijdzaamheid onder de ontwikkelingen, die leiden tot verdraagzaamheid en geduld. Waar christelijke waarden steeds minder ruimte krijgen in de samenleving, weten christenen die verdraagzaamheid en dat geduld op te brengen omdat zij kunnen en mogen wachten op Gods grote daden in het laatste oordeel en de doorbraak van het Koninkrijk (ds.W.Visscher in Strijdbaar of lijdzaam).

Beslissende vraag voor ieder persoonlijk is natuurlijk wel aan welke kant we dan zelf staan. Wedergeboorte en bekering zijn niet alleen voor anderen, maar ook voor ons onmisbaar. Alleen het geloof in Jezus Christus leidt tot behoud. Buiten Hem en buiten Hem om, is dat absoluut niet te vinden. Dat te beseffen, geeft ernst in het leven en bewogenheid om het eeuwige heil van onze medemensen. Daarom is Bijbelgetrouwe politiek altijd missionair gericht. Dat kan niet anders! Wat is het dán, als we onszelf daaraan meten, toch vaak 'armoe troef'. Daarover past verootmoediging, persoonlijk en met elkaar.

Wij vragen uw gebed, opdat we wijsheid, standvastigheid, bewogenheid en ernst kennen in ons werk. Ook past het gebed voor land en volk, voor overheid en vooral ook voor ons Vorstenhuis. Wij zijn dankbaar voor de voorbede die er voor onze partij en fractie is en voor de steun die wij regelmatig ervaren. Daarover zijn we wel eens stil en verwonderd. Wat zijn we dan klein en afhankelijk.

Aan de Heere God ligt het niet. Hij roept ons persoonlijk, maar ook ons land en volk, onze overheid en ons Vorstenhuis van het pad van de zonde af en wijst op de welgebaande wegen (Psalm 84), de wegen van Zijn geboden, die ten diepste alleen gegaan kunnen worden in de vreze des Heeren als de wortel van wijsheid en wetenschap. Daar is een land en volk pas goed mee. Natuurlijk, ook oprechte christenen, die hun roeping en verantwoordelijkheid in ondermeer de politiek goed verstaan en proberen te volgen, struikelen in veel. In het strijdperk van dit leven is hun geen kalme reis, maar wel een behouden uitkomst in het vooruitzicht gesteld. Als daarop in het geloof mag worden gezien, breekt ook de verwonderde jubel los: Uw gunst, Uw trouw, Uw woord.

*Uw heilleer wordt door mij alom verbreid;
'k Bedwing mijn tong en lippen niet;
Gij weet het, Heere, Die alles ziet.
Mijn hart verbergt nooit Uw gerechtigheid;*

*Uw waarheid doe ik horen;
Uw heil, de mens beschoren,
Vloeit dagelijks uit mijn mond;
Uw gunst, Uw trouw, Uw woord
En Godsgeheimen, hoort
Uw talrijk volk in 't rond.*

(Psalm 40:5 berijmd)